СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. No. 155. Jersey City, N. J., Wednesday, July 7, 1937. 1937 VOL. XLV. Ч. 155. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 7-го липня, THREE CENTS

СЕМИЙ ЗЇЗД ОДВУ В НЮ ГЕЙВЕН

НЮ ГЕЙВЕН (Конетикот). В днях 3, 4 і 5 липня ц. р. відбувся в Ню Гейвен, Конн., в готелі Тафт, Семий Зїзд Організації Відродження України. Зїзд відкрив у суботу голова ОДВУ, проф. Грановський, закликом стати з місць у честь поляглих українських героїв. Потім увійшов на салю гість з Европи, представник Проводу Українських Націоналістів, ген. Віктор Курманович, якого саля зустріла станням з місць і гучною овацією. Ген. Курманович виголосив коротку промову, в якій передав привід від Проводу.

Далі наступив вибір президії зїзду, до якої ввійшли: проф. Герман, голова; Семочко, заступник голови; панна Небор і п. Лисенко, секретарі. Після цього розпочалися звіти головних урядників центральної управи ОДВУ, які виявили, що, поминаючи великі перешкоди, які зустрічала Організація минулого року, вона всетаки зросла на 15 організованих одиниць, а також збільшила жертвенність, побиваючи рекорди з минулих років. По звітах наступили привіти і звіти з поодиноких організацій і відділів.

Від Українського Народного Союзу зложив привіт Д. Галичин. Він підкреслив, що У. Н. Союз все стояв за соборність української нації та за принцип власних сил і боротьби з ворогами. Від Обєднання зложив привіт д-р Мишуга, котрий сказав, що націоналістична ідея це найкращий обєднуючий чинник нашої нації. Від Стейтової Організації Ню Джерзі привитав Зїзд Р. Слободян, від Стейтової Організації Конетикот п. Калина, від центральних організацій М. Пізнак, від Організації Оборони Лемківщини п. Дудра. Далі наступили усні привіти від двацять кількох інших українських громад і організацій в Злучених Державах Америки. Відчитано теж десятки писемних привітів з ріжних громад, як теж з Рідного Краю й еміґрації. Делегати відділів і гості при складанню звітів і привітів складали також поважні жертви. Всіх жертв на визвольну боротьбу в часі Зїзду вплинуло біля дві тисячі долярів.

Другого дня вранці відбулася в місцевій українській церкві Служба Божа і панахида за поляглих українських героїв. На тім богослуженні був присутній почесний гість ген. Курманович. По полудні Зїзд продовжав свої наради. Того дня виголосили реферати: ген. Курманович: дух революційний і збройна сила, це ті елементи, що заважать при новій спробі відбудувати українську державу. О. Грибівський: усе здорове, шляхотне і діюче є вже в рядах націоналістичних і тому вороги так завзято поборюють націоналістичний рух. Проф. Грановський: про правдиву любов до батьківщини, оперту на здисциплінуванні, ділах і боротьбі за розцвіт своєї нації і за її державність. Вечором того дня відбувся в честь ген. Курмановича бенкет, у якім взяли участь біля три сотні людей. Тостмайстром був адв. М. Пізнак з Ню Йорку. Виголосили промови: проф. Грановський, Д. Галичин, Г. Герман, посадник міста Ню Гейвен, Мурфі, Е. Ляхович, д-р Мишуга, ген. В. Курманович, пані Середа і В. Душник.

В часі бенкету відбулася також мистецька програма, яку виконав ансабль М. Скоробогача, солісти М. Бурбела і Мечник та хор „Бандурист" з П. Матієвом як диригентом. Того дня передано через радіо спеціяльну програму, в часі якої ген. Курманович також виголосив короткий привіт до американських українців.

Другого дня Зїзд продовжував свої наради в той спосіб, що головну увагу звернув на Український Червоний Хрест ОДВУ і Молодих Українських Націоналістів. Ці дві секції перетворилися в окремі наради; наради УЧХ відбувались під головуванням пані Галичин, секретарювала панна Білик. В часі тих нарад виголосили реферати: голова УЧХ пані Середа, редакторка жіночої секції „Націоналіста" пані Демидчукова і пані Галичинова. Ці наради підкреслювали поміч політичним вязням та санітарну підготову для української армії на випадок війни.

Наради МУН скупчувалися над справами, звязаними з організуванням української молоді в Америці, та над піддержкою визвольним змаганням українського народу.

По полудні Зїзд нараджувався знов разом. Наступили звіти комісій. Ухвалено низку резолюцій, що відносяться до внутрішнього життя організованого українського націоналізму та його відношення до інших угруповань.

Вибрано такий новий уряд: голова, проф. О. Ґрановський; перший заступник голови, В. Череватюк; другий заступник голови, П. Ікалович; рекордовий секретар, Е. Скоцко; фін. секретар, І. Харамбура; редактор „Націоналіста", В. Душник; гол. організатор, Е. Ляхович; касієр, Е. Кривень; контрольна комісія: пп. Сидор, Павчак, Осадчук; організаційний трибунал: о. Мицик, пп. Калина, Гельнер, Дмитрів, Попович; в секцію УЧХ увійшли: голова пані Середа; заступниці голови: пані Близнак і пані Дзяда; секретарка, панна Білик; редакторка, пані Демидчук; організаторка, пані Галичин; в секцію МУН увійшли: голова, І. Савчин; заступник гол., О. Яремко; секретар, С. Омелянюк; редактор англійської секції „Націоналіста", І. Іванів; заступниця ред., О. Задорецька; чотири організатори: округа Шікаго, І. Когут; Ню Джерзі, східня Пенсилвенія і Делавар, панна Ю. Кусий; Клівленд, п. Клиш; Ню Йорк, І. Іванів.

Всіх делегатів було біля двісті осіб, а гостей — біля триста.

НЕ ВІЛЬНО ВИВОЗИТИ ГРОШЕЙ.

Канадійський реемігрант Іван Боднар разом з жінкою Осипою і донькою вертався з Галичини до Канади. Дня 13-го травня ц. р. при митній ревізії знайшли в жінки Боднара 2,130 долярів, що не були зголошені митному урядові і не мали дозволу девізової комісії на вивіз. Гроші знайдено зашиті в пояс. Реемігрантку Боднар арештували, а її чоловіка і доньку залишили на волі. Згідно з девізовими постановами гроші будуть сконфісковані.

15 ЛІТ ВЯЗНИЦІ ЗА ВБИВСТВО ТЕСТЯ.

Золочівський суд присяжних засудив на 15 літ вязниці та втрату громадянських прав на завжди Петра Паламаря із Соколівки за вбивство свого тестя Олекси Тихвецького підчас сварки за дрібницю.

ПРОБНІ ЛЕТИ ПОНАД ОКЕАН.

В понеділок зполудня вилетів з Гендерс Лейк коло Ботвуд, Нова Фуляндія, великий, 4-машиновий літак підприємства „Пан Америкен Клипер III", щоб добитися до Ірляндії та випробувати можливість повітряної комунікації між Европою й Америкою. Рівночасно в той самий час з Ірляндії вилетів до Нової Фуляндії літак „Каледонія", що належить до підприємства „Імпірієл Ервейз".

НАКОЛЕСНИК ІЗ ДОВГОЮ БОРОДОЮ.

Довга борода, яку колись уважали найбільшою прикрасою мужчини, сьогодні зовсім непотрібна і стала радше якимсь рідким, іноді дивним явищем. Деколи ще й чимало клопотів спричинює борода. Найкращим доказом того є подія, яка недавно скоїлась коло Копенгагену.

Дорогою, яка вела до Копенгагену, їхав незвичайно швидко якийсь добродій з дуже довгою бородою. Підчас їзди трапився йому якийсь дефект. Бородач почав направляти ровер, одначе так занявся своєю роботою, що зовсім не звернув уваги на те, що борода почала замотуватись у шприхи коліс. Коли бородач запримітив це, було вже запізно, бо волосся так сильно замоталося, що бідолаха не міг його ніяким чудом відмотати. Рад-не-рад почав просити помочі інших наколесників. Та й вони не могли нічого вдіяти. Не було іншої ради, як відтяти бороду. Покликали негайно з найближчого села стрижія, який обстриг нещасливому наколесникові бороду зовсім коротко і таким чином звільнив його від припадкового примусового положення.

ПОСАДНИК ДЖАНСТАВНУ ОБВИНУВАЧЕНИЙ ЗА ПОДАТКОВІ УХИЛИ.

Федеральний уряд домагається заплати незаплачених податків у сумі $70,040 від 14 громадян міста Джанставну, Па. Між ними є Деніел Шілдс, посадник міста Джанставну. Шілдс каже, що це пімста уряду за те, що він старається доломати сталевий страйк.

БАНДИТИЗМ У КАМІНЕЧЧИНІ.

Від якогось часу гуляє в Каминеччині ватага бандитів, яку годі викрити. Вночі 1-го червня коло 1-шої години кілька злодіїв вдерлися крізь веранду на приходство в Вирові, повіт Камінка Струмидова. Парох о. Олександер Содомора збудився від шелесту й коли побачив крізь вікно, що злодії виносять з хати річи, заалярмував вартівників, які на щастя зараз прибігли. Злодії втекли полями, відстрілюючись від погоні. Вони вспіли забрати з собою річей на кількасот злотих. Цікаво, що злодії приїхали до Вирова фірою. Тієї самої ночі в сусідньому Соколові злодії пробували закрастися до кількох господарів, та їх відігнали. Язва бандитизму особливо небезпечна в околицях недалеко Львова.

СОТКИ ЛЮДЕЙ РАНЕНО ШТУЧНИМИ ВОГНЯМИ.

Не зважаючи на те, що міський уряд Ню Йорку заборонив уживання штучних вогнів при святкуванні національного свята Четвертого Липня, в місті торговано широко без дозволу всякими штучними вогнями і при їх запалюванню ранено в місті 919 осіб. У шпиталях міста дано лікарську поміч 463 особам.

З краю донесено досі про смерть 2 осіб від штучних вогнів. Деякі стейти, як, наприклад, Ню Джерзі, кажуть, що цього року святковано Четвертого Липня дуже „тверезо".

СЛОВАЦЬКИЙ ДІЯЧ ТУКА ВИХОДИТЬ НА ВОЛЮ.

Як повідомляє чеська преса, в найближчих днях має вийти на волю бувший чехо-словацький посол Тука. Він був професором університету в Братиславі, редактором „Словака", послом і заступником голови словацької людової партії о. Глінки (автономісти). В жовтні 1929 р. його засудили на 15 літ за державну зраду. Процес Туки був тоді одною з найбільших сенсацій. Після виходу із вязниці Тука має замешкати в Чехії у місцевости, яку визначить йому влада, й буде під наглядом поліції.

ВПАВ З ЧЕВЕРТОГО ПОВЕРХА НА ПЛЕЧІ СМІТЯРЯ.

У Катовицях на Шлеську 4-літній Фелікс Бжостек випав з вікна 4-го поверха при вул. Жвірки й Віґури. Вулицею переходив смітяр з великим мішком сміття на плечах. Хлопець упав на мішок і тому хлопцеві нічого не сталося. Тільки власник мішка перевернувся й утратив навіть на хвилину свідомість.

СТЕРИЛІЗАЦІЯ В ЛИТВІ.

На зїзді бурмістрів литовських міст бурмістр м. Ковна зажадав негайно введення примусової стерилізації умово і дідично хорих, щоби припинити приріст тих людей, а відтяжити громадські уряди, що дають їм удержання. У звязку з тим зїзд звернувся до уряду з домаганням, щоб негайно ввів у життя стерилізаційний закон, який уже давно готовий.

КУРОПАТНИКИ ЗГОРІЛИ.

В Куропатниках, рогатинського повіту, повстала пожежа в забудуваннях Ілька Бориса. Вогонь почався від недокурка папіроса. Згоріло 20 господарств. Втрата є коло 25,780 злотих.

ДІТИ ВІДМОЛОДЖЕНИХ ЛЮДЕЙ.

На однім науковім зібранні сказав славний фізіольоґ Воронов, що відмолоджувані ним люди дають дуже добріне потомство.

Воронов, як відомо, відмолоджує людей у той спосіб, що защіплює їм полові залози малп, головно шимпансів. Воронов каже, що діти, які походять з відмолоджених ним родичів, визначаються добрим здоровлям та високими умовими здібностями. Переважно мають вони добру вдачу і гумор. Своє твердження він підтримує великим доказовим матеріялом, бо згаданий учений перевів 2,600 відмолоджуючих операцій.

Усеж науково - лікарський світ ставиться з недовірям до досвідів Воронова.

Тим не менше деякі випадки потверджують твердження Воронова. Ось н.пр. недавно до лікарського товариства в Ріо де Жанейро в Бразилії прийшло письмо одного бразилійського лікаря, що описує добродійний вплив відмолодження способом Воронова на нащадків даних людей. Цей лікар пише, що в 1927 р. один його пацієнт, багатий годівельник худоби, піддався вороновівській операції, маючи тоді 53 роки. Перед операцією бразилієць мав троє слабовитих, хирлявих дітей, зате по операції вродилось йому двоє незвичайно здорових фізично і дуже інтелігентних дітей. Лікар, що це заобсервував, твердить, що без сумніву процес відмолодження у батьків має велитенський добродійний вплив на потомство відмолоджених людей.

Всеж загально наукові кола в цьому ще непереконані, тимбільше, що відмолодження дає ще не все певні і далекосяглі висліди, і взагалі відмолоджування людей є ще лише в стадії експериментів.

ПРИСУД У ВЕЛИКІМ ПОЛІТИЧНІМ ПРОЦЕСІ У ЛЬВОВІ

ЛЬВІВ. — У процесі проти 15 молодих українців і українок, обвинувачених польським прокурором за державну зраду і приналежність до Організації Українських Націоналістів, запала в одинацятім дні карної розправи по присуді суддів присяглих така постанова трибуналу: 1) Григорія Дячишина і 2) М. Ласійчука по 9 років вязниці, але на основі амнестійного закону зменшено кару до 6 років; 3) Костя Березовського на 8 років вязниці з тим, що зменшено цю кару через амнестію до 5 років і 8 місяців; 4) Івана Мирона, 5) Павла Мерцала і 6) Льонгина Телюка по 7 років вязниці з тим, що на основі амнестії зменшено кару до 4 років і 8 місяців вязниці; 7) Івана Мерцала й 8) Василя Іванонька по 5 років вязниці з тим, що на основі амнестії зменшено кару до 2 і пів року вязниці; 9) Ісидора Масюка й 10) Омеляна Лопуньку по 4 роки вязниці з тим, що на основі амнестії зменшено до 2 років вязниці; 11) Ольгу Біду, 12) Марію Мицківну, 13) Осипа Бабяка й 14) Юліяна Дмитерка по 2 роки вязниці з тим, що на основі амнестії даровано їм кару.

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ СПІВАНИК.

ЛЬВІВ. — Появився накладом видавничої кооперативи „Червона Калина" збірник місень стрілецьких, історичних (козацьких), побутових (обрядових, жартівливих, в опрацюванні для хорів): мішаного, мужеського й жіночого a capella. Є 319 сторін з нотами і 22 з текстами. Основну частину збірника творять стрілецькі пісні, які зібрані всі разом крім одної, „Ой та зажурились", що її не дозволила видрукувати польська цензура. Всі ті пісні це епопея визвольних змагань і подвигів Української Армії. Вони тим цінніші, що в значній частині склали їх самі учасники походів і боїв, під свіжим враженням подій. Найцінніша їх частина, як пише рецензент „Діла", це твори нашого стрілецького рапсода, відомого композитора М. Гайворонського, та поетів, вивінуваних визначними музичними спосібностями — Р. Купчинського та Л. Лепкого, що як У. С. С. перебули цілу военну кампанію та свої враження й переживання переливали в пісню. Цей співаник приносить, як каже згаданий критик, незвичайно цінний вклад у скарбницю української хорової літератури, знаменує дійсно обнову нашого хорового репертуару і тому повинен би знайтися всюди, де тільки існує хоровий гурток, де є тільки хоч би один любитель української народньої пісні.

ПЕРЕСЛІДУЮТЬ ДОПОМОГУ ПОЛІТИЧНИМ ВЯЗНЯМ.

ЛЬВІВ. — Польська влада зачала нові доходження в справі допомоги українським політичним вязням. Вона є рішуче проти цього, щоб така допомога могла набирати якоїсь організаційної форми. Тепер заборонила продовжувати акцію допомоги українським політичним вязням навіть гуртові жінок, що займався цею акцією з чисто гуманітарних оглядів.

РУМУНІЯ СВІДОМА, ЩО В УКРАЇНІ НЕСПОКІЙ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Скріплено військово границю, що відділює Румунію від України під Советами. Уряд має відомости, що в Україні дуже неспокійно, та що можна надіятися там іще більших „непорядків". Тому розставлено над Дністром нові військові частини.

ПРОЧУВАЮТЬ НЕБЕЗПЕКУ.

БУКАРЕШТ. — Прибув до Румунії ген. Стасевич, начальник польського ґенерального штабу. Він хоче втягнути Румунію до протисоветського блоку, в якім є Німеччина і Польща. Кажуть, що властива ціль цієї подорожі, це порозуміння, що робити у випадку, якби вибухла революція в Советах, а в першу черґу в Україні.

ПРОТИ ДУХОВЕНСТВА В УКРАЇНІ.

МОСКВА. — З цього, що пише советська офіційна преса про духовенство в Україні, можна надіятися, що вже там поведено спеціяльну нагінку на священиків як „шпигунів" і ворогів Советів. Згадується про це у звязку з революціями чекіста Заковського, що то слідив за „шпигунами", особливо за тими, що пипирюють під покришкою релігійної пропаганди. Це він теж оголосив, що американські баптисти вислали 25 проповідників в Україну, саме для „шпигунства".

ЗАМАЛО ЗОЛОТА.

МОСКВА. — „Правда" заатакувала управу золотих копалень. Каже, що й там є саботажники, бо замало добувається золота. З того вносять, що незабаром судитимуть іще й головних урядовців цієї індустрії, бо добачують і між ними „троцькістів".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ДИМОВОЮ ЗАСЛОНОЮ

І знов, як це можна було сподіватися, в той самий час, як в Америці бенкетовано в честь московських летунів, що летіли понад бігун, у Москві почалася нова чистка. Можна цього було сподіватися, бо так воно вже було давніше, що за кожним разом, як московський уряд робив якусь пропаганду кампанію поза границями, пускав для замилення світові очей димові заслони, в Росії він робив огидні розправи з ріжними групами й людьми.

Цим разом, як у Ню Йорку большевицький амбасадор плакав крокодилячими сльозами над упередженням до большевицького уряду в Росії, в Москві пішла нова нагінка, нова чистка, чи пак нова ліквідація ворогів. Дві групи людей обвинувачують за тяжкий злочин проти держави, шпигунство в користь ворожих держав, і в одній з тих груп обвинувачують 70 людей, в другій 50 до 70. Отже знову коло півтори сотки людей стане на суд, відіграє звісну трагічну комедію з самопризнанням до провин, до яких ніхто в світі не признається, суддя відіграє ролю й засудить їх на смерть, і на другий день їх закатруплять. Ось яка дійсність існує поза димовою заслоною, яку большевицький уряд ставить у Злучених Державах при помочі трьох летунів.

Супроти цеї чергової чистки в Росії перед опінією світу стають знову давні питання, які ставили перед попередніми. Що думати про цю чистку? Чи ці обвинувачені, а тимсамим згори на смерть засуджені люди справді допустилися цих злочинів? Чи справді високі большевицькі урядовці були шпигунами в користь Естонії й Польщі? Чи може це все неправдиві закиди, зроблені в тій цили, щоб стерти цих людей з лиця землі? Коли так, то яка є справжня ціль Сталіна?

Публична опінія в світі давала на ці питання дві відповіді. Менша частина опінії, що стоїть під впливом большевиків, голосила вину обвинувачених, себто правдивість закидів. Більшість опінії, звичайно ворожа до большевиків, не вірила у вину обвинувачених.

Якої опінії не принятиб за правдиву, висновок з неї для советського уряду не буде підхлібний. Колиб приняти за правдиві обвинувачення проти сотки високих большевицьких урядовців, то з цього вийде, що большевицькй уряд не вспів настроїти льояльністю до себе й до Росії навіть найвищих урядників і генералів. Як приняти за правду друге припущення, то большевицький уряд у Москві допускається найгрубшого надужиття своеї влади, на яке тільки уряд здібний. На всякий випадок, яку теорію про події в Росії не принятиб, стає ясно, що в Росії почалася крайня деморалізація адміністраційного апарату. Ця деморалізація не підлягає ніякому сумнівові. Питання тут може бути хіба одно: чи ця деморалізація почалася в самому проводі, чи в найвищих кругах підлеглих органів держави. Як би не було, деморалізація скоро мусить обхопити цілий державний апарат.

„ЧИСТКА" В УКРАЇНІ ПІД СОВЄТАМИ

(Надіслана стаття).

Це вже давня пословиця каже, що „на багнетах годі сидіти". Це значить, що держава, яка опирається на самім лиш насильстві, не може удержатися.

Так прийшов кінець і царській Росії.

Та на місце царсько-чиновничої Росії прийшла друга, котра ще більше ніж попередна опирається на насильстві, на масових мордах та на плиновнім вигододжуванню міліонів не - росіян.

Советська Росія — це якесь невидане досі в історії чудовище, що є тим більшою несподіванкою для людства — що повстало воно і сформувалось у 1-шій половині XX-го віку.

Коли в р. 1881 повішено в Петербурзі 5-ох царевбивців — то цілий світ культурний зжахнувся. — Як можна стільки людей нараз вішати, а до того ще між ними — жінку. Софію Перовську!

Алє за наших часів такі масові морди, виконані большевиками — як ось тих **359 повстанців під Базаром** — нікого в чеснім „культурнім" світі не бентежать. Це так — немовби належало до звичайної програми аматорського представлення на історичній сцені.

І дальші подвиги большевиків — більше чи менше криваві — радше зацікавлюють „культурний" світ ніж його обурюють. Дехто в Західній Европі навіть підносить з захопленням: „а чейже вони таки щось нового створили"!

А інші чудуються, що большевикам вдається так довго на багнетах сидіти.

А тимчасом — можна, бо большевицька старшина виробила собі відповідну систему на те, щоб можна було і на багнетах якнайдовше удержатися.

На це мають вони свій спосіб: **„чистку"** всіх їхніх урядів і організацій, яку переводять час від часу. А роблять її на те, щоб дехто з впливових урядовців (або і командантів армії) не засидівся довго на своїм місці, не запустив глибоко коріння та не придбав собі забагато прихильників у своїм окруженню — одним словом — не зорганізував також коло себе більшої кліки, котра би за нього постояла в даній хвилі.

А до „чистки" все матеріялу багато знайдеться. І так, передовсім служить до того маса **доносів**, котрі в Советах є на порядку денним зокрема против людей, що стоять — на якімсь визначним, впливовім становищі.

Не забуваймо, що в Советах нема свободи преси: не можна публично замітів піднасити, ані ще менше — боронитись від замітів.

Заміти є, а оборона в пресі неможлива, коли „указ" згори цього не дозволяє. Все отже спочиває на хвилевій ласці у ще вищих — і тому хто дірветься до якої власти, то чимскорше старається її ґрунтовно використати, бо не знає ні дня ні години, коли буде „вичищений", усунений з посади або і до тюрми замкнений.

Як бачимо, то та „чистка" не минає і найбільших достойників, бо вже сам Сталін уважає на це, щоби — як кажуть німці — „дерева не росли аж до неба".

Цеї весни — московська централя взялася в Україні дуже горячо до „чистки" її на всі боки. Тут приходить їй на поміч „шпигуноманія", як це назвав у московській „Правді" С. Уранов. Говориться багато і про „троцькізм", під котрим криється звичайна провокація, але і вічний **страх перед „відорванням України"**.

І ось на заступника „Комісії советської контролі" в Україні іменувала Москва стару чекістку Розалію (Розу) Землячку (еврейку), знану з „піщучих і безоглядних постанов" з часів, коли ще була правою рукою Белі Куна — давнішого ославленого ката у В. Україні і на Кримі.

Зі всього видно, що большевикам в Україні „горить ґрунт під ногами".

Великою несподіванкою було, що і диктатура сов. України, **Постишева**, котрий завзято „вичищував" її від всяких „націоналістичних елементів", забрано також з Києва і запроторено в якусь провінційну діру (до Куйбишева). Рівночасно арештовано і його особистого секретаря, а крім того 2-го секретаря „київського партійного окружного комітету", Ільїна.

Тепер часописи геть уже замовкли про Постишева, хоч ще недавно видно було його на фотографіях торжественних засідань та свят. На його честь виписувано ще цеї зими вихвальні йому статті. Але тепер прозивають уже ті статті „телячими восторгами".

На його місце прийшов **Мендель Хатаєвич**.

Та вже найгострішій критиці піддано комісаріяти рільництва та просвіти в Україні.

Большевики пустили іменно поголоску, що в комісаріяті **рільництва** в Україні винайдено „гніздо троцькістів", на котрого чолі стояв другий заступник комісаря, **Грушевський**, котрого очевидно і приарештовано.

Піднесено гострі напади і проти самого комісаря **Папірного** та проти його першого заступника **Рощенюка**. — Остаточно появилася газетна звістка, що замісць Папірного обняв комісаріят рільництва, **Мойсеєнко**.

Очевидна річ, що його попередникам признано цілу вину за голод у сов. Україні. Називається їх „шкідниками" і це є власне тактика большевицьких володарів. Так як колись говорено, що цар і міністри добра народові бажають, але що лиш ті дрібні чиновники його кривдять — так і тепер большевики, усуваючи комісарів — звалюють на них усю вину, а свою централю в Москві представляють оборонницею народу.

(Кінець буде).

„ЩЕ НЕ ВМЕРЛА"

(Як ми співаємо наш національний гимн?).

Стрийський часопис „Думка" (в ч. 98) забрав голос „У справі українського національного гимну". Завваги, піднесені тим часописом, дадуться живцем пристосувати і до наших громад в Америці. Ось вони:

„Хоч скрізь співають національний гимн „Ще не вмерла" всі українці в Україні і не в Україні сущі, що донині рідко трапляється, щоб маса чи то інтеліґентська чи простолюддя підчас урочистої хвилини не утверджувала рівночасно цього прикорого огірчення, цього сорому, що не вміємо заспівати свойого гимну.

„Виходить він у такому здеформованому виді, так упрощений і сфальшований, аж гидко слухати. Деколи одна частина присутніх на салі намагається співати гимн правильно, зате все більша половина переможе по свойому і тоді виходить розгардіяш. Одні других переганяють і здоганяють.

„По наших селах рідко коли можна стрінути правильно співаний гимн „Ще не вмерла", а декуди то він виглядає як коломийка. Таксамо й з текстами є хайдер.

„Диковинне повторювання слів, напр.: „Ще не вмерла Украї-Україна, ні слава ні воля, ще нам браття моло-молодії, усміхнеться доля" і т. д. „І покажем що ми-що ми браття" і т. д.

„Так виглядає як співає маса. Та можна попасти в розпуку як почуєте, що таксамо співають і хори. Ці хори, що мають диригентів і мусять і мають обовязок вивчитися правильно співати національний гимн. Вже не кажемо, щоб заховати оригінальну гармонію, голосовий уклад, лиш провідну мелодію — унісоно — це вже хіба можна вивчити, правильно... Таке викривлювання гимну осмішує повагу хвилини і не причиняеться до утвердження в народі почуття національної гідности й достоїнства.

„Отже треба раз з тим скінчити. Гимн мусить бути співаний правильно. Мусять його вивчити хори, а за хорами вивчить правильно цілий загал. Ще є обовязок кожного диригента, кожної читальні та кожного організованого гуртка, що хоче співати національний гимн. Ближчі інформації, де і які партитури можна набути, одержить кожний диригент філії у „Просвіти", коли цього захоче.

„При кінці не річи буде замітити, що гимн — це народні святощі. У всіх народів на звуки гимну кожний віддає почесть; навіть декоратор за кулисами, актори і т. п., при звуках гимну мусять стати в шанучій цей гимн поставі та зачекати з розлаштовуванням куліс, чи збиранням манатків. Так шанує свій гимн кожний високо культурний нарід, у якому кожний член, і то на найнижчій суспільній драбині, чує свою кровну звязь із спільнотою, в якій живе, кермованою одною волею і прямуванням. Культурний чужинець теж шанує кожний національний гимн і відповідно до місця й моменту цю пошану (відкриття голови, стання з місця) висловлює.

„Бо не мають пошани до гимнів і загалом до народніх цінностей звичайно некультурні народи, а далі одиниці здеґенеровані, здеморалізовані.

„Нарід, що шанує себе і хоче, щоб його шанували, мусить гідно співати і шанувати свій національний гимн".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів ,що збори відбудуться в четвер, 8 липня, точно в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 831 Джозеф Еве. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є багато справ до порішення, як рівнож контр. комісія дасть звіт за минулих шість місяців. Довгуючі члени зволять вирівняти свою залеглість, бо в противнім разі будуть суспендовані, тож щоб опісля не було нарікань. — В. Ґурянський, секр.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в пятницю, 9. липня, в годині 7-мій ввечір, в українській ґалі на Норт Ґудман. Просомо членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 9. липня, в годині 7:30 іввечір, в Клюбі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори і вирівняти свої місячні вкладки. — Я. Лежняк, секр., 1319 N. Lawrence St., Phila., Pa.

DFLKSYDO, E. IP.Hк.зT"

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 234, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 9. липня, в годоні 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 214-216 Фултон ул. Просимо всіх членів прийти на час, бо є важні справи до вирішення. Буде піврічний звіт урядників і контрольної комісії, а також звіт делеґата з конвенції У. Н. Союзу. Нові кандидати, котрі хотілиб стати членами Тов. і У. Н. Союзу, хай прийдуть на збори, а ми радо їх приймемо. Пригадуємо довгуючим членам, щоб вирівняли свої залеглості, бо більше за них з каси не будемо платити. Час зрозуміти свій обовязок і платоти свої вкладки кожного місяця. — П. Сташао, предс.; М. Ґенега, кас.; К. Пілат, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Василія Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 11. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Справа дуже важна, тож вимагаємо приявности всіх членів. Буде звідомлення фінансове, звіт делеґата з конвенції, справа злуки з іншим відділом і справа пікніку. Довгуючі члени повинні ворівняти свій довг, як також за діти, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Андрій Барбер, предс.; Стефан Кравчук, кас.; Іван Сподар, секр.

Лілі Льондон*).

СРІЛЕЦЬКА НАГОРОДА

Після довгої, тяжкої зими настало вкінці літо, найсумніше, яке собі можна уявити. Дощ лив від рана до вечора. Сіно гнило на сіножатях і гнило також у копицях, що наскрізь перемокли. Збіжжя вигнило на полях і зросло на пні.

Вкінці прийшла осінь. Виподилося настільки, що можна була забратися до спізнених засівів. Із токів розлягався веселий відголос, вимолочені снопи відкидали скоро, та намолот, що остався на вбитому й розгрітому від ударів тоці, показався дуже скупий.

У мрячний вересневий ранок Еса Тонколя стояв перед стодолою і дивився сумно на замрячений ліс, що майорів у далині. У брудній, подертій сорочці й полотняних штанах, босий, з відкритою головою, втомлений тяжкою працею, з легенями повними куряви, вийшов, щоб після молочення відітхнути трохи свіжим повітрям.

Як перебути зиму при такому скупому намолоті, Еса не знав. Половина збіжжя була вже вимолочена, а зерна могло вистати ледви на два місяці. Овес вимерз, не було що на нього рахувати. Добре, коли вдасться вимолотити кількa кірців для кобили Сірки. Вже минулої зими тяжко було вижити, та що тепер буде Бог один знає.

Жах, наче примара, душив Есу за горло, як думав про дитину... Бути батьком і не могти дитині давати шматка хліба, як вона голодна? Хоч терпів велику нужду, то всеж ніколи не зазнав такого нещастя. Тепер дійсно нужда заглянула їм у вічі.

Відколи побудували залізницю, не міг нічого заробити фірманкою. Осінні приморозки винищили в лісі тетерваків.

Еса був дуже добрий стрілець. Із вірним собакою Віґурієм звичайно всю осінь ходив по лісі та доставляв тетеру петербурським торговцям дичини. Платили йому добре, а в додатку щастило йому на ловах. Цього року й ловецтво нічого не приносило і цей заробок завів: увесь ліс наче вимер.

Намовляв двох знайомих мисливців зі села, щоб разом записалися до стрілецького клюбу та старалися здобути конкурсову нагороду. Та вони про те й чути не хотіли: жаль їм було марки на вписове.

Еса сам узявся виконати свій плян. Вправлявся завзято в стрілянні до мети. На стіні стодоли значив саджею чорні точки та зужив усе своє оливо на цілянні до них. Про полювання цього року не було що й думати. Нагороди триста та двіста марок манили його дуже. Колиб так одну з них пощастилося здобути, не грозилаб уже йому нужда. Колиж завелаб і ця остання надія, то хіба одно Провидіння моглоб вирятувати його. Еса не бачив іншого рятунку.

Було це в половині жовтня. Сонце розсипало веселе проміння, одначе тиша царила довкола. Видно смертельне дріжання пройняло вже природу. Кидала останній блідий усміх погоди, заки сціпеніє від морозу.

Безлисті вільхи дивно виразно відбувались у гладкому плесі лісових болот. Якнайвиразніше віддзеркалювався кожна гилька. Із березового гаю доходив захриплий голос дрозда, а на рівній, широкій леваді тихий і змерзлий сверщок пересувався між сухими, пожовклими стебелинами трави. Вузьким лісовим містком ішла громадка людей. Видно було по них, що то були пани. Лиш один із них був у сірому, фризійському жупані та держався несміливо з боку. За його ногою волікся собака, що також, видно, як і його пан вязався чужим окруженням. Дула рушниць вилискувалися до сонця. Чути було веселу ґутірку.

Зупинилися на краю левади. Шість білих щитів уставили рядом у стіп горбка під лісом: влучу помістити там було найбезпечніше, бо кулі, які змоглиб пробити щит, або перелетілиб проти неї, мусилиб зaритися в землю.

— Погода дописала нам — відізвався один із учасників.

— Так, маємо щастя.

Під одним із кущів зявилося кілька фляшок вина й чарки. Все було готове, щоб випити на здоровля переможця, як лише вислід змагань буде відомий.

Відмірили віддаль сто вісімдесять метрів. Стрільці станули в лінії, контрольори пішли до щитів, щоб значити вистріли.

— Хіба потягну з манірки — сказав один із стрільців — так тремтять мені сьогодні руки. — Ну, Тонколе, треба погрітися, заки візьмемося до роботи! — запрошував щиро Есу, що стояв побіч нього.

Еса не міг йому навіть подякувати, сказав лише: „Тепер ні" і стояв блідніший ніж звичайно. Здавалося, що він спокійний, як звичайно.

Віґурі скулений сидів біля його ніг, ні на крок не дав відвестися від нього. Нащурював вуха, пильно ловив кожне слово.

Дали знак, що змагання починалися.

Що кілька секунд падав стріл за стрілом. Вкінці прийшла черга на Есу.

Ніколи досі не роздумував він над стрільними справами, а сьогодні був такий схвильований, що мимоволі прийшло йому на думку порівняння його долі з долею його суперників. Коли котрийсь із них одержить нагороду, то вона напевно піде на вино, пиво, веселу вечерю в клюбі, а він видав би нагороду на найпотрібніші потреби для родини та для себе. Була це лише пелеретна думка, та вона не залишила в його душі ніяких непридних бажань, а викликала тільки гірку усмішку на устах, а спрацьована рука кріпше стискала рушницю. Треба було з усіх сил боронити домашнього огнища. Колиб Еса Тонколя знав був історію Вільгельма Теля, напевно почувся би споріднений із ним у цій хвилині. Еса був із взятий бій із найзавзятішим ворогом свого краю; і йому залежало на тому, щоб на пять стрілів куля вцілила все в означену ціль. І над його синком кружляла смерть, не ця, щоправда, що вбивчою кулею в одну мить убиває, а та, яка чигає на ослаблені голодом і горячкою діточки.

Контрольори означили першу серію і знову почалося стріляння. Відгомін вистрілів розлягався далеко над озером. Сполошені дрозди зривалися скоро й відлітали в глибину краю. На недалекій леваді полошилися коні, чвалали на протилежний кінець загороди, щоби після найближчого стрілу із розвіяною гривою знову гнати туди назад.

Вистрілили другу серію. Еса набив рушницю, Віґурі притулився до нього. Царила глухa мовчанка: ніхто не важився слова промовити, лише контрольори, що контролювали щити, порозумівалися півголосом.

Вистрілили третю й четверту серію, прийшла черга на останню.

Еса підняв рушницю, рука задріжала йому. Побачив у душі бліде, поважне, передчасно дозріле личко Мая... одначе заволодів над собою, а як після вистрілу опускав рушницю, був блідий наче стіна, ноги йому тряслися. За хвилину мали проголосити вислід конкурсу.

— Еса Тонколя може бути певний першої нагороди. Такого стрільця досі ще не мала Фінляндія!

Малі, глибоко запалі очі Тонколі засяли з радости, потім зайшли вогким блеском і у приступі почування озвався з глибини серця:

— А таки промінь щастя впав і на мою хату. Колиб нас Бог не вирятував, булаб нас нужда в зимі вигнала з хати!

Зі стиду, що так нерозважно зрадив свої почування, хотів зараз вертатися. Ледви вдалося їм вговорити його, щоб випив чарку вина з товаришами, так рвався додому.

— Моя стара вперше в житті заплаче від щастя, як довідається про те! — сказав і всміхнувся тихо, врадувано.

Із рушницею між колінами відїхав розгойданим керельським візком. Сірка всю дорогу неспокійно позирала на батіг, що наче Дамоклів меч висів увесь час над нею та піганяв до бігу, одначе ні разу не торкнувся її худощавого костистого хребта...

Колиж нарешті показався порослий мохом дах хати, Еса тріснув із батога та чвалом віхав у ворота, в яких уже погавкуючи ждав свого пана пес Віґурі.

*) Лілі Льондон, фінляндська письменниця, видала більшу повість „Підозріння". Обговорює суспільні питання в цій повісти, як і в оповіданнях. Оповідає зручно й уміє вдержати зацікавлення читача.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 10. липня, точно в годині 7-мій ввечір, в Українській хаті, 2240 Ґрейлінґ ул. Обовязком кожного члена є бути на час, бо буде звіт контр. комісії. Подаємо до відома, що наші збори протягом літньої пори будуть відбуватися так: в суботу 7-го серпня і 11-го вересня. Котрі члени не моглиб протягом літньої поро приходити на збори, то просимо свої вкладки принести на ті збори, бо ми завше на час перед 25-тим мусимо вислати вкладки. — Мирон Касій, предс.; Максим Чубка, кас.; Михайло Шаран і Іван Курчаа, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДУШНИЙ ГРІБ.

Англійський письменник Форд Медокс Форд пише в своїх „Портретах із життя", що він почувається дуже зле, що його приятель, американський письменник Стівен Крейн, лежить похований у такім „душнім" місті, як Елизабет, Ню Джерзі.

Чому саме Елизабет, Ню Джерзі, таке душне місто, що чоловікові навіть на гріб не надається, Форд не каже. Не каже теж, чому для Стівена Крейна важне, в якому місті він лежить, спеціяльно, чи в душному, чи в недушному.

Ралф Томпсон, літературний критик „Ню Йорк Таймсу", потішає тепер Форда, запевняючи його, що Стівен Крейн похований не в Елизабеті, але в недалекій громаді Гилсайд.

Томпсон, видно, думає, що в Гилсайд навіть Крайнові є куди розтягнути ноги чи дихнути.

ПОДРУЖЖЯ ДІТЕЙ.

Громада Сі Айле Сити, в стейті Ню Джерзі, довідалася оноді про страшну річ: місцевий 33-літній рибак Майкел Санціта має женитися з панною Лючією Конті, котрій усього 13 літ.

Справді, подружжя з дітьми трапляються й серед родовитих американців, але, як це звичайно буває, американці на це вигідно забули й охкали з розпуки чи обурення, що таку дитину випихають замуж. У громаді почали збиратися справжні маси людей, щоби подивитися на цей шлюб, похитати з жалем головою, а, хто знає, може й зробити якийсь рух чи акцію, щоб висказати своє обурення на такі дикарства.

Зачула про це родина молодої й постаралася про те, щоб не пускати в церкву в часі шлюбу нікого поза родину й молодого. Та не могли вони не пустити цікавих роззяв прийти під церкву. І добре сталося, що не могли. Бо прийшли роззяви й побачили, що 13-літня дитина, що виходила замуж, виглядала на 18-літню дівку. Як каже українська поговірка: дитина, але татові штани на неї замалі.

ПРИМІРНИЙ МУЖ.

Родина молодої пані Санціти дуже обурена на вмішування в її родинні справи непричетних людей.

Яке право їм казати, що Санціта не підходить до нашої Лючії? — каже мати Лючії. „Я рада, що Лючія дістала такого гарного чоловіка. Такого чоловіка, як Майк, хотілаб мати кожна дівчина".

Потім мати вичислила знамениті прикмети Майка: Він не п'є. Він не курить. Він не клене. І він держиться свого рибальства.

Себто держиться того, з чого хліб їсть.

Чи можна від чоловіка більше ждати?

НА СЛАВУ ЛЕТУНАМ.

Цікавиться дехто питанням, що зробить большевицький уряд на звеличання трьох летунів за їх подвиг, себто перелет з Европи до Америки понад північний бігун.

Чисто реторичне питання, себто питання, на яке відповідь самозрозуміла. Чиж доля Троцького, Каменева й Тухачевського не показує, яка доля жде всякого чоловіка, справді заслуженого для большевицької справи?

Дуже можливо, що не зараз по повороті їх до Росії, але колись їх стріне доля Франкового цехмістра Куперяна. Знаєте ту „нову сміхомовку", про геройського цехмістра, що підчас облоги міста ворогами повів своє цехове товариство на геройський випад з міста, котрий стер ворогів на табаку. Радість була в місті велика й зібралися шевці, кравці, всякі справці, щоб звеличати Куперяна як героя. Одні хотіли зробити його бурмістром, інші командантом пожарної сторожі, ще інші дати по дукатові від нумеру, але згодитися не могли. Згодилися аж тоді, як пузатий бурмістр порадив їм:

„Поки він живий між нами,
То все нам завада,
Тож, панове цехмістрове,
Ось моя вам рада:

„Зараз тут його убиймо,
На паль посадімо,
По смертиж його оплачмо
І святим зробімо.

„І насиплемо над тілом
Могилу високу,
Будем поминки справляти
Два рази до року".

„Славно! Славно! Оттак рада!"
Всі враз загукали,
А цехмістра Куперяна
Навіть не питали.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА

Дня 4-го липня помер у 43-тім році життя **Семен Рутецький**, член товариства „Мир", відділ 324 У. Н. Союзу в Філядельфії, Па. Покійний родився в селі Розношинцях, повіт Збараж. До Злуч. Держав прибув в 1912 році і цілий час побуту був діяльним членом У. Н. Союзу і українських організацій в Філядельфії та щедрими жертвами підтримував українські інституції.

Полишив жінку і двох синів. Похорон відбудеться в четвер, дня 8-го липня з дому жалоби, 2739 WEST JEFFERSON ST., PHILADELPHIA, PA., до української католицької катедри при Френклін ул., а опісля на цвинтар Пресв. Діви Марії.

Вічна Йому Память.

СОН НА РАТИ.

У наших часах все можна дістати на рати. Тепер пробують і сон поділити на рати. Займається цим психольоґ д-р Гасбенд, що подав в англійській психольоґічній пресі свої досліди над спанням „на рати". Кожний знає з досвіду, що найглибший та найбільш відсвіжливий сон припадає на перші дві години сну. Дальший сон уже слабший і менше має значіння. Ось чому згаданий психольоґ постановив переконатися, чи не можнаб спати кілька разів на добу у відступах.

ДДосвідним „кріликом" була одна студентка. Вона спала перших пять тижнів нормально 8 год. денно під обсервацією дослідника, потім скоротила час спання до 6 год. у двох „ратах" по 3 год., відділених трьома годинами на сон. Таким способом вона засиплала двічі одної ночі і мала два періоди сильного, відсвіжливого сну, а не, як звичайно, один. Дослідник ствердив, що такий сон має таку саму вартість, як нормальний восьмигодинний сон.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПЕРЕМОГА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ-СПОРТОВЦІВ У ПРАЗІ

В квітні, травні та на початку червня ц. р. переживала українська празька кольонія „спортову горячку". До її виникнення причинилась футболева одинацятка Укр. Акад. Спорт. Т-ва (при Укр. Акад. Громаді в Празі), яка взяла участь у змаганнях за футболеве майстерство високих шкіл. Приступили вони до цього змагу з вірою в перемогу з довголітньою практикою в спорті, фізично добре збудовані, часом напів голодні, але вірили в свої сили. З бігом часу, йдучи від перемоги до перемоги, захопили своєю грою не лиш українців, але й чужинців, їхню пресу й радіо-передачу. Нарешті „наші хлопці" дійшли до фіналу. Це вже викликало загальне захоплення серед українців. Чеська та німецька преса висловлюється дуже прихильно з признанням про гарну переможну гру українців. Радіо-передача надає висліди гри, заповідає цікаві фінальні змагання. Фінал встановлено на 9 червня. „Телеграф" з того дня пише: „Сьогодні фінал високошкільного майстерства в футболі. Дійшли до нього дві найкращі дружини з 15 учасників цих змагань. Це є український ВС (високошкільний спорт) та мадярський АК. Участь мадярів у фіналі запевнили такі лігові та дивізійні грачі, спортові інтернаціонали, як Калочай зі Спарти, Парагі з Теплідер, Голас з Нусле й ін. За українців, як цілість, грають дуже добре, про що свідчить факт, що у цілому майстерстві не програли ні одного змагання. Українці, хоч не мають між собою досі знаних імен, можуть зробити несподіванку".

1927 рік. У ранній млі сіріє велике місто. Прага. На її периферії, на імпровізованій спорт-площі під школою, юрба хлопчаків, що грає футбол. Це „інтернатчики" української гімназії. Босі, в штанцях, черевики відібрали виховники. Відбуваються змагання „дружин" з голосними назвами „Київ"—„Львів", „Галичина"—„Наддніпрянщина" і т. п. Наразі — таємничо зникає мяч. Немилосерний ніж нахмуреного латиниста чи математика різав (майже як серце) гладкий хром мяча. На другий день зявлявся другий мяч (зі шмат) і змагання „Київ"—„Львів" докінчувалися...

Так дбали про своє фізичне виховання та присвячували свій вільний від науки час ті, що саме тепер „роблять спортові несподіванки" в столиці високо розвиненого спорту. Так із босих хлопчаків, які „нелегально" грали футбол, — виросли дорослі люди, студенти празьких високих шкіл, що вже прославили імя українського спорту.

Дня 13. квітня ц. р. відбулися перші майстерські змагання з німецькою дружиною Д. А. Спортбрідер (до того часу фаворитка високошкільного спорту в Празі), що закінчилися ремісою 2:2. Наша одинацятка не була задоволена з того висліду і наступне змагання зі Сміхов АС виграла з блискучим вислідом 8:0. Черговi змагання з найсильнішою чеською дружиною в Празі „Стракова Академія", в рядах якої грають кілька грачів державної да дивізної ліги, виграли українці „неочікувано" (як писала чеська преса) 4:2. Цим був розгромлений фаворит футболевого майстерства високих шкіл. Решта змагань були значно легші. Швеглова Колей II (з якою в товариському змаганні виграли ми 14:0) та Главкова Колей з „темних причин" зрезиґнували зі змагань, даючи українцям без бою вигри по 3:0. таким чином наша дружина дісталася до пів-фіналу, що в ньому було 6 дружин, розділених на дві групи. В першій групі Український ВС (вже як фаворит мистецтва ВС футболу) перемагає Бенешову Колей 2:1, і так дістається до фіналу. З другої групи до фіналу приходить мадярський АК. (Швеглову Колей I перемагає гарною грою з вислідом 6:0) вставка.

Фінальні змагання, які відбулися при численній участи глядачів ріжних народностей, знайшли широкий відгук у пресі. „Телеграф" з 10. VI. пише: „Чудовий фінал високих шкіл... Дружини, між якими треба шукати будучих репрезентантів. Український ВС — мадярський АК 2—2. Високо шкільним студентам суджено, що майстерство в якійбудь ділянці припадає дійсно найкращому... Обі дружини подали виріняну та дуже гарну гру... Бачилося боротьбу з правдивим завзяттям і жаждою перемоги... Сьогодні можемо поставити дружину, яка на міжнародних студентських грах у Парижі не мусить боятися жадної конкуренції".

Так пишуть чехи про українців та мадярів. Хто буде тим найкращим, покаже закінчення фіналу, про що своєчасно пізнатиме преса.

Цю українську студентську дружину висилає ЦеСУС на **міжнародні гри до Парижа, які відбудуться 21—29 серпня ц. р.** Ми не боїмося міжнародньої конкуренції, в нас, спортовців, є жажда змагу-боротьби-перемоги. Щоб доказати світовому студентству наші спортові досягнення, ми там мусимо бути й хочемо перемогти. Цим зробимо немалу прислугу пропаґанді української визвольної справи на міжнародньому форумі.

В. Маруняк (капітан УВС).

У БРАЗИЛІЇ ВІДКРИЛИ НОВИЙ МІНЕРАЛ.

У Бразилії викликала величезне зацікавлення вістка, що її подав поважний часопис із Ріо де Жанейро, „Діяріо да Манха", буцімто німецький інжинір Віцбер знайшов у копальнях міди у стейті Парахіба мінерал, з якого можна добути газ гелій. Досі, як відомо, такий дорогий газ можна добути тільки з получення із спеціяльним мінералом, який є тільки в кількох місцях Злучених Держав та в малій скількости в Канаді.

Якщо з бразилійських копалень міди можна буде справді добути гелій, був би це величезний успіх Бразилії і повітроплавства. „Діяріо да Манха" повідомляє, що губернатор стейту Парагіби, Арґеміро де Фіґуейро, дав доручення вести дальші розшуки, яке значіння по 24 пробки цього мінералу. Стейтовий уряд передав негайно їх до міністерства хліборобства у Ріо. Інжинірі, які працюють у парагібських копальнях є тієї самої думки, що їх німецький товариш і заявляють, що з нового мінералу можна справді добувати відповідну скількість гелію. Бразилійська преса пише, що Бразилія, здобувши гелій, не робитиме Німеччині ніяких труднощів, тому, що гелій, як газ незапальний, дає запоруку найбезпечнішої повітряної подорожі. Назву нового мінералу тримають покищо в тайні.

Заздрісний.

— Дивися, Володку, — примилювалася пані Ліна до чоловіка перед виставою, — що за прекрасні футра! Я просто залюбилася!

— Ходи скоріше, бо я буду заздрісний.

АНГЛІЙСЬКА ПРЕСА ПРО СТАЛІНА.

„Нортерн Дейлі Мейл" запитує в редакційній статті з 14 червня ц. р.: „Чим можна пояснити ті всі дивні події, що творяться в Росії? „Таймс" піддає думку, що пояснення треба шукати в характері Сталіна, який своїми нахилами **більше** зближається до Азії, ніж до Европи. Останніми часами ввесь характер його правління набирає щораз більше орієнтального вигляду. Кремль, під строгою охороною, став тепер осідком абсолютного деспота. Над ним уноситься атмосфера вічного насильства, боязни, ненависти та підозріння, які обявляють себе зівсім у той сам спосіб, як це діялося в середньовічних часах, на дворі татарського хана".

„Сталін це вбивник", пише в редакційній статті „Івнінґ Нюс" з 14 червня. „Врешті вимордував він і останніх представників „старої большевицької ґвардії". За невдачі у фабриках і за хабарництво завів він кару смерти та вигубив більше винних, ніж цього треба було, щоб застрашити інших. А тепер убив ще й маршала і сімох ґенералів червоної армії. **Жертв** менш знатних військових, які вже переплатили життям, або ждуть присуду, важко й перечислити. Чи Сталін є кровожадним азійським маняком, чи може має він у свойому кровожадному божевіллі яку методу? Коли так, то яку? Проступки, які приписується політикам „старої ґвардії", надто фантастичні, щоб можна в них вірити, а ще менше правдоподібним є обвинувачення, поставлене Тухачевському та іншим ґенералам". Стаття закінчується: „Сталін кидається щораз більше розпучливо на всі боки, спрямовуючи свої удари на щораз більше уроєних противників. Тільки один кінець може бути тому всьому. На вершку піраміди з кістяків, яку він будує, не може стати ніхто інший, тільки він сам".

„Дейлі Мейл" у редакційній статті з 14 червня каже: „Ці скажені удари наліво й направо, якими Сталін майже цілковито винищив усіх своїх старих „товаришів", і це правління терором, яким диктатор послугується, найкраще вказують на його власний страх і непевність життя. В історії нема паралелі, яка моглаб рівнятися цій різні, попонений кривавим, несповна розуму правлінням Москви".

„Обзервер" з 13 червня: „Ледви чи знайдеться в історії приклад подібного страшного терору. В Росії сьогодня ніхто не є певен навіть перед найближчими своїми знайомими. На цьому полягає тежтой панічних страх, який огорнув і самого пана Сталіна".

Укбюро, Лондон).

Тільки власні обовязки.

— Касуню, ти забула підтягнути важки годинника — каже пані до нової служниці. Алже я тобі казала, що цей годинник треба що тижня накручувати.

— Прошу пані, я ще не знаю, чи лишуся в пані чи ні, то чому я маю виконувати роботу для своєї наслідниці?

ПЕРШІ ЛЮДИ

Було це тому 600 тисяч літ. Добродійне тепло, що огрівало землю, уступало перед студінню, яка під впливом астрономічних причин посувалася від бігунів щораз далі до рівника. Звірі, непристосовані до холоду, стали вигибати. Волохатий, велитенський мамут, свояк нашого слона, та реніфер появляються на арені світу. Арктична ледяна поволока посувалася зі століття на століття щораз далі в глибину півдня. Аж по Карпати сягала країна вічного леду та снігу. Гостроту тієї доби переривали короткі, бо ледви кількатисячні періоди більшого тепла. Це тепло ділить цю жахливу зиму (що тревала сотки тисяч літ) на першу, другу, третю та четверту ледову добу. **Остання, четверта, ледова доба скінчилася тому пятьдесять тисяч літ.** Серед снігів і ледів тієї довготревалої зими жили перші істоти, подібні до людей.

Іще **з перед часів першої ледової доби** походять дивні камені, що їх якісь сотворіння приладили собі нарочно як приладдя. Каміння це, зване солітами, приладило собі якесь невідоме сотворіння, без сумніву більш інтелігентне від звірів, до боротьби та копання. В Европі досить часто натрапляють на такі камені, одначе ніде побіч них не знайшли слідів кістяків тих істот, що послугувалися ними як знаряддям. Щойно на острові Яві знайшли побіч тих примітивних камінних молотів, сокир і ратищ останки черепа та кістяка. Із їх вигляду можна здогадуватися, що належали до істоти, схожої наполовину до малпи, наполовину до людини, більшої ніж яканебудь із живучих нині малп, що мабуть ходила на двох ногах. Назвали цю істоту Пітеантропос еректус.

Із багато пізніших часів походять знахідки камяного приладдя, вже багато ліпше обробленого, ніж соліти. Походять вони зперед чверть міліона літ. Хто послугувався тим приладдям і хто робив його — невідомо. Одиноким слідом по цій істоті є щока, що її знайшли в печері в околиці **Гайдельберга** в Німеччині. Та вже з тієї щоки вчені здогадуються, як виглядала та як жила загадкова людина з Гайдельберга. Мусів це бути велитень із вигляду, похожий на людину, двоніжний, порослий волоссям, сильний мешканець печер.

Сто тисяч, а може сто пятьдесять тисяч літ тому жила знову істота, що послугувалася ще досконалішими причандалами, ніж так звана гайдельберська „людина". Сліди її знайшли в Англії, у графстві Сусекс. Назвали її „соантропос". Своє приладдя, ножі, ратища (списи), сокири робив не лише з каміння, але й із костей слонів і оленів, на яких вирізував якісь дивні знаки.

Так наближаємося до сьогоднішніх людей. Одначе треба зазначити, що ніхто з учених не добачує в котрійнебудь із повищих істот нашого предка. Вони, творять мабуть лише відгалуження ґенеальоґічного дерева, з якого люди виводять свій рід.

Пятьдесять тисяч літ тому, отже з початком четвертої ледової доби, жила на землі істота так дуже подібна до нинішньої людини, що впродовж століть уважали її справдішньою людиною. Вдалося знайти багато його приладдя і багато останків кістяка. Із тих слідів можна здогадуватися, що ця істота мусіла вже розпалювати вогнища, приладжувала собі із звіриних шкір одежу, а перед студінню скривалася в печері. Назвали цю істоту **людиною з Неандерталю** (коло Дісельдорфу в Німеччині). Та не була це ще сьогоднішня людина. У його черепі є місце на мозок такий великий, як людський, одначе той мозок мусів мати задні верстви більш розвинені ніж передні, тому теж і психічні здібности зовсім інакші ніж у людей. Чоло висунене наперед, як у малпи, лицеві кости вистаючі, очі глибоко осаджені. Великий палець не відставав на бік, як у людей, а стояв рівнобіжно з іншими пальцями. Мав коротку та грубу шию, тому не міг звертати голову на бік або вгору. Зуби були також інші ніж у людей. Без сумніву це наш свояк із якоїсь бічної та не дуже вдатної галузи.

Тисячі літ був той неандерталець володарем Европи, в усякому разі ніяка жива істота не могла дорівняти йому поворотністю й інтеліґенцією. Аж вкінці яких трицять тисяч літ тому примандрував до Европи мабуть із Африки або Азії новий пришелець. Він своєю інтеліґенцією, а передівсім тим, що взаїмно міг порозуміватися мовою — значно перевищав неандертальця.

Почалася боротьба, з якої вийшов переможеним волохатий та отяжілий мешканець Европи. Що новий пришелець умів говорити, того можна здогадуватися з будови його щок. Завдяки мові зумів лучитись у громади та поступати доцільно. Останки такої істоти знайшли в перечі в місцевості **Кро-Маньон** у Франції. Істота з Кро-Маньон така дуже подібна до нас, що можемо добачувати в ній нашого прапредка. Як кро-маньонець витиснув неандертальців, заволодів Европою, в якій життєві умовини ставали щораз кращі, бо четверта і покищо остання ледяна доба кінчилася. Головно в нинішній Еспанії та Франції ростинність стала процвітати щораз буйніше, бо вернулося тепло. І там осів первісно наш прапредок.

Побіч людини з Кро-Маньон, що була високого росту та мала великий череп, пропорціонально майже такий як наш, знайшли ще інші кістяки в **Ґрімальді** (біля Ментони у Франції). Цей мешканець Ґрімальді був також уже людиною, одначе ріжнився від кроманьонця окремішньої расою. Кроманьонець це тип, зближений до індіянина, а ґрімальдієць похожий на бушмена та готентота. Чи були це перші люди на землі? Годі це рішучо сказати, поки не відгадано зовсім тайн, які скриваються в Азії і Африці. Може бути, що там знайдуться ще давніші сліди людського роду. Одно є певне: Америка була пізніше заселена, ніж так званий Старий Світ. Хоч шукали, не знайшли в Новому Світі таких прадавніх слідів людини. Мабуть із Азії Берінґовим проливом перед дісталися щойно люди до Америки.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Для села Карова, повіт Рава Руська.

На руки підписаного комітету наспів у своїм часі лист, в котрім наші брати з села Карова просили своїх односельчан в Америці і Канаді допомогти їм докінчити будову дому товариства „Просвіти".

Як відомо, за наші жертви повстав будинок „Просвіти" і кооператива, що є гордощами Карова й околиці.

В короткім часі наш нарід зрозумів змагання такого просвітного дому і зачав горнутися до „Просвіти" і до своєї кооперативи, так, що в короткім часі показалося, що будинок цілковито замалий, та що конче треба будоник розширити. На цю перебудову треба було знову грошей. На ту ціль зложили негайно свої жертви такі: Стефан і Марія Леуш $5, С. Федейко, І. Коцюба по $4, всі з Джерзі Сіті, Н. Дж.; Маланія Осташевська $3, М. Ментух, К. Юськів по $2, всі з Елмайра, Н. Й.; А з Джерзі Сити, Н. Дж.: К. Піддубчишин, С. Ґріца по $2; по $1: М. Пігура, М. Баран, Е. Баран, А. Мазур, С. Кот, Анна Пігура, С. Сайчук, Парася Осміловська, Катерина Коцюба, Параска Коцюба, К. Стельмах, А. Тенюх, П. Журавецький. З Елмайри по $1: Г. Луеш стар., Г. Леуш мол., Анна Витязь, К. Наник, Д. Тисельський; М. Тисельський 50 ц. Разом зі збірки й імпрези було $72.75. Разом висилка $65, осталося в касієра $7.55. Дальші жертви продовжуються. Жертви просимо слати до товариства односельчан села Карова.

За комітет: **Кирило Піддубчишин,** голова; **Матвій Баран,** секретар; **Микола Пігура,** скарбник: 745 NEWARK AVE., JERSEY CITY, N. J.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

На Рідну Школу.

Дня 19. червня зібралися кілька родин, приятелів гр. Йосифа Підлуського, щоб побажання йому з нагоди 40-ліття уродин. Це була несподіванка для гр. Підлуського, щирого українського патріота - націоналіста. Проводив цьому гр. Мартин Шиманський, даючи кожному слово для зложення привіту. Потім гр. Іван Глива підкреслив, що, шануючи громадянина-патріота, треба теж памятати і за патріотичну ціль і запропонував збірку на Рідну Школу. І. Глива і М. Шиманський занялися збіркою, а жертвували: Йосиф Підлуський $2; М. Шиманський $1; М. Бойко $2; М. Галькевич $1.80; В. Папроцький $1; Н. Плуговський $1, дяковчитель Матвів $1, Г. Монюк $1, Я. Велиток $1, І. Глива $1. Разом $13, які вислано до краю через Обеднання.

Присутній.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛ.

На Рідну Школу.

В неділю, 27-го червня 1937, громадяни Андрій і Софія Малиновські, 6628 LANKERSHIM BLVD., NORTH HOLLYWOOD, CALIFORNIA, зробили забаву з нагоди, що їх доня Лілі скінчила Гайскул і що їх синові Володимирові скінчилося 16 літ.

При цій забаві згадано й о-свівну працю у Рідній Краю. Згадано Рідну Школу. І отсі громадяни зложили свої жертви на цю установу:

По $2: Андрій і Софія Малиновські та Іван і Тетяна Орлик. По $1: Ілля і Феодосія Вавричук, Микита і Варварка Вавриків, Іван і Текля Мартин, Василь і Марія Мартин, Марія Макаровська, Теодор і Ксеня Ноґаш і Микола й Марія Поглод. Разом зібрано $11 та вислано через „Обеднання".

Іван Орлик.

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З СЕЛА СЛАВНА, ПОВІТ ЗБОРІВ, ГАЛИЧИНА.

Дорогі Родимці!

Як відомо, наші громадяни в нащому селі Славній приступають власними силами до будови Народнього Дому, в якому знайдуть приміщення усі наші культурно-освітні, економічні, торговельні установи, як Рідна Школа, читальня, кооператива, молочарня тощо.

І відомо вам, яку це важну ролю відгравають ріжні наші культурно-освітні товариства та інституції в житті наших сіл.

Відомий вам і цей факт, що під теперішню пору, по пережитті сучасного лихоліття, наше село не могло спромогтися на поставлення такої національної твердині. Знаємо, що як свідомим громадянам, не чужі вам потреби рідного села. І віримо, що по змозі поспішите з допомогою рідному селу та грошевими датками допоможете докінчити започатковане гарне діло.

Ось з такими словами звернувся до нас заряд будови Народнього Дому в Славній, а відозву цю підписали: о. В. Новоринський, Іван Лалак, Яків Флейтута, Михайло Бобко, Петро Глух, син Прокопа.

Ця відозва наспіла з краю на руки п. Василя Перога, Асторія, Л. Ай. Негайно поспішили з грошевими датками на ту ціль: Михайло Петрик $25.00, Анна Бурдиґа $25.00, Василь Периг $20.00, Мирон Креховець $10.00 і Софія Розвадовська $5.00. Разом на початок зібрано $85.00 і сформовано тимчасовий комітет, в склад котрого увійшли: Михайло Петрик, предсідник; Михайло Периг, скарбник; Василь Периг, секретар.

Хто з наших односельчан, проживаючих в Америці, хотів би поспішити нашому селу Славній з грошевою допомогою на вище згадану ціль, хай зволить прислати, або особисто зложити свою жертву на руки підписаного секретаря. Збірку перешлеться на місце призначення вцілости.

Василь Периг, секр.
WILLIAM PERRY,
18-05 27th Ave., Astoria, L. I., N. Y.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (56)

Тарзан сам взявся за весло, щоб надати човнові більшої скорости. То тут, то там виставали понад поверхню води широченні пащі аліґаторів, які нагадували тим, що у човні, про небезпеку, котра зустрілаб їх на випадок, колиб човен перевернувся. Та може небезпечніші від тих плазунів були людські плазуни: Раґлян та його наемники.

Раґлян уже був над берегом. Ставши на землю, він добув далековид і почав ним вдивлятись у плесо ріки, що звужувалось і зникло на обрію. Його увагу прикувала якась темна пляма на воді; та пляма порушувалась. По кількох хвилинах він вибух страшним гнівом. Він побачив, що це було товариство Тарзана. „Як це воно сталося, що Тарзан поборов усі перешкоди?" — дивувався Раґлян.

Та тут не було багато часу застановлятися над тим питанням. Тарзан був на його слідах і Раґлян рішив чимскорше поспішати, щоб випередити його у цілі. До маянської столиці було ще досить далеко. Але, знаючи небезпеки ріки, Раґлян прочував, що Тарзанові і його товариству готово статися щось злого. І дивно: його прочуття таки скоро сповнилося.

Сидячи собі безжурно в човні, Джордж бавився своєю заячою лапкою, яка за його переконанням приносила йому щастя. Та ненадійно лапка виховзнулася йому з рук і впала у воду. В одній секунді Джордж подався цілим тілом, щоб зловити лапку. Наглий його зворот вихилив човен з рівноваги і він перевернувся. Всі пасажири в одній хвилині опинились у воді.